Tuomioistuinten toimintaedellytykset ja vuoden 2022 talousarvioesitys

Tuomioistuinviraston kuuleminen lakivaliokunnassa 1.10.2021

Raimo Ahola

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

1

Vuoden 2022 talousarvioesityksen muutokset tuomioistuinten toimintamenomomenteilla

- **-0,008 milj. euroa** momentille 25.10.01 Korkeimman oikeuden toimintamenot on esitetty määrärahaa 8,961 milj. euroa (TA 2021: 8,969 milj. euroa)
- **-0,572 milj. euroa** momentille 25.10.02 korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot 13,052 milj. euroa (TA 2021: 13,624 milj. euroa)
- **-5,501 milj. euroa** momentille 25.10.03 muiden tuomioistuinten toimintamenot 278,777 milj. euroa (TA 2021: 284,278 milj. euroa, lisäksi lisätalousarviossa 7,53 milj. euroa koronaepidemian aiheuttaman ruuhkan purkamiseen.)

2

Muiden tuomioistuinten momentin muutokset

Keskeiset vähennykset

- -7,659 milj. euroa kertaluonteiset päättyvät lisäykset ja siirto osasta IT-rahoitusta (keskitetyksi)
- -6,903 milj. euroa vesi- ja ympäristöasioiden purku, turvapaikka-asiat, korona-ruuhkien purku ja JTS-säästö

Keskeiset lisäykset

- 1,309 milj. euroa palkkausten tarkistukset
- 3,74 milj. euroa näytön keskittäminen käräjäoikeuksiin
- 1,0 milj. euroa käsittelyaikojen lyhentäminen

3

Turvapaikka-asiat

- Turvapaikanhakijoiden oikeusturvan lisärahoitus pienenee -2,063 milj. euroa
  - Muutos merkitsee noin 30 henkilötyövuoden vähennystä
- Turvapaikka-asioiden määrät ovat vähentyneet korona-aikana siten, että kuluvan vuoden saapuvia koskeva ennuste on suunnilleen vuoden 2015 tasossa
  - Tällä perusteella vähennys on looginen
  - Edelleen kuitenkin paljon pitkään vireillä olleita asioita ja erityisesti sellaisia, jotka edellyttävät suullista käsittelyä

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021_08	2021e
Saapuneet	1659	1027	930	1066	1193	1173	10420	4738	2326	2854	1943	783	1175
Vireillä	767	435	333	432	571	590	7467	5198	2325	1684	1476	1249	1135

4

Korona-ruuhka

- Koronaruuhkaa on kertynyt pahiten käräjäoikeuksien rikosasioihin.
  - Vuonna 2020 rikosasioita oli pahimmillaan keskeytettynä koronan takia yli 6 000 asiaa
  - Vireillä olevien rikosasioiden määrä on kasvanut noin 7 000 asialla (vireillä elokuussa 27 600 asiaa, v. 2021 lopussa 20 400)
  - Koronalisäresurssien perusteella ja ottaen huomioon vireillä olevien määrän kohoaminen lomajakson jälkeen tyypillisesti elokuussa, vuoden lopussa ruuhkaa arvioidaan olevan vielä 4 000 asiaa.
- Vuoden 2022 esityksessä ei ole koronaruuhkien käsittelyyn rahoitusta, mutta selvästi on nähtävillä, että erityisesti rikosasioissa on edelleen koronaruuhkaa vuoden 2021 lopussa, joten lisärahoitus on tarpeellinen
- Vuoden 2022 kuluessa on arvioitava ruuhkatilannetta muissa asiaryhmissä ja tuomioistuimissa
  - Erityisesti käräjäoikeuksien ruuhka voi siirtyä hovioikeuksiin

5

Perusrahoituksen vajaus

- Tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksessa on arvioitu olevan noin 20 milj. euron vajaus
- Vuonna 2022 käytettävissä siirtyvää määrärahaa, joten palkkaukseen käytettävissä olevan määrärahan arvioidaan edellyttävän noin 130 henkilötyövuoden vähennystä kuluvasta vuodesta
  - Muutos johtuu erityisesti koronarahoituksen poistumisesta, mutta vähennystarpeesta 50 henkilötyövuotta johtuu muutoin rahoituksen niukkuudesta.
  - Jatkossa tilanteen arvioidaan muodostuvan entistä haastavammaksi, kun siirtomäärärahaa ei ole käytettävissä
- Lisäksi IT-kehittämistarpeet ovat lisänneet rahoitustarvetta ja edellyttävät jatkossakin lisärahoitusta noin 10 milj. euroa
  - Tietojärjestelmiä tulee tavanomaisen ylläpidon sijasta kehittää voimakkaasti toimivuuden varmistamiseksi
  - Näytön keskittämisen (videotallennus) kustannusten arviointi on ollut lainvalmisteluvaiheessa haastavaa, joten mikäli rahoitus osoittautuu alimitoitetuksi, lisärahoituksen varmistaminen on välttämätöntä

6

Sote-uudistus

- Uuden hallinnontason päätöksentekoa koskeva muutoksenhaku ohjautuu hallintotuomioistuimiin, joissa käsiteltävien asioiden määrän arvioidaan lisäävän työtaakkaa merkittävästi ja pysyvästi
- Asia tulisi ottaa huomioon rahoituksessa heti, eikä vasta asioiden ruuhkaudutta